

Εξήγηση μερικών ρητών του αγ. Γρηγορίου Ναζιανζηνού που βρίσκονται μέσα σε τροπάρια που ψάλλονται το Άγιον Πάσχα (Αββάς Δωρόθεος)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : Απριλίου 16, 2017

ΙΣΤ' Διδασκαλία

Με πολλή ευχαρίστηση θα σας μιλούσα λίγο για το **νόημα των ψαλμών** που ψάλλουμε στην Εκκλησία, για να μην σας απορροφάει η μελωδία, αλλά να συμμετέχει ανάλογα και ο νους σας στη δύναμη και το βάθος των λόγων. Τι λοιπόν ψάλαμε τώρα μόλις;

Είναι ημέρα της Αναστάσεως

Ας προσφέρουμε σαν δώρο τους ίδιους τους εαυτούς μας

Επειδή στην παλιά εποχή οι Ισραηλίτες στις γιορτές, δηλαδή στα θρησκευτικά πανηγύρια, πρόσφεραν, σύμφωνα με το νόμο, διάφορα δώρα στον Κύριο, όπως «θυσίες», «ολοκαυτώματα», «απαρχές» και άλλα παρόμοια, συμβουλεύει και εμάς ο Άγ. Γρηγόριος να γιορτάσουμε για τον Κύριο, όπως ακριβώς εκείνοι και μας προτρέπει λέγοντας.

Είναι ημέρα της Αναστάσεως.

Αντί της αγίας ημέρας που γιόρταζαν οι Ισραηλίτες, έχουμε τώρα ημέρα θεϊκού πανηγυριού, την **ημέρα του χριστιανικού Πάσχα**. Τι είναι όμως το Πάσχα του Χριστού; Οι Ισραηλίτες γιόρταζαν το «Φασέχ» όταν έφυγαν από τη γη της Αιγύπτου. **Το Πάσχα όμως που μας προτρέπει τώρα ο Άγιος να πανηγυρίσουμε, το γιορτάζει η ψυχή, που βγαίνει από τη νοητή Αίγυπτο, δηλαδή από την αμαρτία**. Γιατί όταν διαβαίνει η ψυχή από την αμαρτία στην αρετή, τότε γιορτάζει το «Φασέχ» του Κυρίου, όπως είπε και ο Ευάγγριος: **«Το Πάσχα του Κυρίου είναι διάβαση, δηλαδή πέρασμα από το χώρο της κακίας στον χώρο της αρετής»**.

Σήμερα λοιπόν είναι Πάσχα του Κυρίου, ημέρα λαμπρής γιορτής, ημέρα της Αναστάσεως του Χριστού, που πέθανε και αναστήθηκε και κάρφωσε στο σταυρό για χάρη μας την αμαρτία. Ας προσφέρουμε λοιπόν και εμείς στον Κύριο δώρα, θυσίες και ολοκαυτώματα, όχι βέβαια αλόγων ζώων, που δεν τα θέλει ο Χριστός. Γιατί «θυσία και προσφορά αλόγων ζώων δεν θέλησες και ολοκαυτώματα μοσχαριών και

προβάτων δεν σου είναι ευάρεστα» (Εβρ. 10, 5-6; Ψαλμ. 39, 7). Και ο **Ησαΐας** λέει: «Τι να τις κάνω τις πολλές θυσίες σας; λέει ο Κύριος κτλ.» (Ησ. 1, 11). Αλλ' επειδή ο Αμνός του Θεού θυσιάστηκε για μας —όπως λέει ο Απόστολος: «Γιατί το δικό μας Πάσχα είναι ο Χριστός, που θυσιάστηκε για μας» (Α' Κορ. 5, 7) —για ν' απαλλάξει τον κόσμο από την αμαρτία και «έγινε κατάρα για μας»— όπως λέει η Αγ. Γραφή: «Καταραμένος είναι όποιος κρεμιέται στο ξύλο» για να μας εξαγοράσει από την κατάρα του νόμου (Γαλ. 3, 13) και «για ν' αποκτήσουμε την υιοθεσία» (Γαλ 4, 5) — οφείλουμε και εμείς να του προσφέρουμε σαν δώρο κάτι από εκείνα που του είναι ευάρεστα. **Ποιο λοιπόν δώρο και ποια θυσία οφείλουμε να προσφέρουμε στο Χριστό την Αναστάσιμη αυτή ημέρα, για να ευαρεστηθεί αφού δεν θέλει θυσίες αλόγων ζώων;** Πάλι ο **Άγ. Γρηγόριος** μας το διδάσκει. Γιατί αφού είπε:

Αναστάσεως ημέρα

πρόσθεσε:

Ας προσφέρουμε δώρο τους εαυτούς μας

όπως λέει και ο Απόστολος: «Προσφέρετε σαν δώρο στο Θεό τα σώματά σας θυσία ζωντανή, άγια, ευάρεστη στο Θεό, τη λογική λατρεία σας» (Ρωμ. 12, 1).

Πώς όμως οφείλουμε να προσφέρουμε στο Θεό τα σώματά μας θυσία ζωντανή και άγια; Με το να μην κάνουμε τα θελήματα που μας υπαγορεύει η σάρκα μας και ο λογισμός μας, αλλά ζώντας πνευματικά και μη εκπληρώνοντας κανένα σαρκικό μας θέλημα (Εφεσ. 2, 3). Γιατί αυτό ακριβώς σημαίνει το να νεκρώσουμε τα μέλη του σώματος που μας σπρώχνουν σε γήινες επιθυμίες (Κολ. 3, 5). **Αυτή θεωρείται ζωντανή θυσία, άγια και ευάρεστη στο Θεό. Γιατί όμως ονομάζεται ζωντανή θυσία;** Επειδή το άλογο ζώο που οδηγείται για θυσία, την ίδια στιγμή που θυσιάζεται, πεθαίνει. **Οι άγιοι όμως που προσφέρουν τους εαυτούς τους στο Θεό, θυσιάζονται καθημερινά, ενώ ταυτόχρονα παραμένουν στη ζωή,** όπως λέει ο Δαβίδ: «Για χάρη Σου θανατωνόμαστε όλη την ημέρα, θεωρηθήκαμε σαν πρόβατα που προορίζονται για σφαγή» (Ψαλμ. 43, 22). Αυτό σημαίνει εκείνο που λέει ο **Άγ. Γρηγόριος:**

Ας προσφέρουμε τους εαυτούς μας,

δηλαδή, ας θυσιάσουμε τους εαυτούς μας, ας τους θανατώνουμε όλη την ημέρα, όπως όλοι οι άγιοι, για το Χριστό και Θεό μας, γι' Αυτόν που πέθανε για χάρη μας. **Πώς όμως οι άγιοι θανάτωσαν τους εαυτούς τους; Έπαψαν να αγαπούν τον κόσμο και τα εγκόσμια,** όπως λέει ο **Άγ. Ιωάννης** στις Καθολικές επιστολές (Α' Ιωάν. 2, 15) «αρνήθηκαν εντελώς τη σαρκική επιθυμία, την επιθυμία των ματιών και την υπερηφάνεια της κοσμικής ζωής, δηλαδή τη φιληδονία, τη φιλαργυρία, την

κενοδοξία, σήκωσαν το σταυρό τους, ακολούθησαν το Χριστό» (Ματθ. 16, 24) και «σταύρωσαν όχι μόνον τους εαυτούς τους για τον κόσμο, αλλά και ό,τι κοσμικό είχαν μέσα τους» (Γαλ. 6, 14). Γι' αυτό λέει κι ο **Απόστολος**: **«Αυτοί που ανήκουν στον Ιησού Χριστό σταύρωσαν τη σάρκα μαζί με τα πάθη και τις επιθυμίες»** (Γαλ. 5, 24). Να λοιπόν, έτσι θανάτωσαν τους εαυτούς τους οι άγιοι.

Πώς όμως πρόσφεραν τους εαυτούς τους; Ζώντας, όχι σύμφωνα με τις επιθυμίες τους, αλλά σύμφωνα με τις εντολές του Θεού υποτάσσοντας και εγκαταλείποντας τα θελήματά τους για χάρη της εντολής και της αγάπης του Θεού και του πλησίον, όπως είπε και ο **Απόστολος Πέτρος**: **«Να, εμείς τ' αφήσαμε όλα και Σε ακολουθήσαμε»** (Ματθ. 19, 27). **Τι άφησε;** Μήπως είχε χρήματα ή κτήματα ή χρυσάφι ή ασήμι; Μόνο το δίχτυ είχε και αυτό παλιό, όπως είπε ο **Αγ. Ιωάννης ο Χρυσόστομος**. **Άφησε όμως, όπως είπε, όλα τα θελήματά του**, όλη την «προσπάθεια» αυτού του κόσμου —και όπως φαίνεται, και αν ακόμη είχε χρήματα ή περιουσία και εκείνα θα τα περιφρονούσε— και αφού σήκωσε το σταυρό, ακολούθησε το Χριστό, σύμφωνα μ' αυτό που λέει ο **Απόστολος Παύλος**: **«Δεν ζω πια εγώ, αλλά μέσα μου ζει ο Χριστός»** (Γαλ. 2, 20). Να, έτσι πρόσφεραν για δώρα τους εαυτούς τους οι άγιοι. Αφού νεκρώθηκαν, όπως είπαμε, από κάθε «προσπάθεια» και κάθε προσωπικό θέλημα, έζησαν δοσμένοι μόνο στο Χριστό και στις εντολές Του.

Έτσι λοιπόν και εμείς

«ας προσφέρουμε τους εαυτούς μας»,

όπως διδάσκει ο **Αγ. Γρηγόριος**. Γιατί εμάς εννοεί όταν λέει:

«το πιο πολύτιμο δημιούργημα του Θεού».

Αληθινά, το πολυτιμότερο, απ' όλα τα ορατά κτίσματα, είναι ο **άνθρωπος**. Γιατί εκείνα μεν τα δημιούργησε ο Θεός μόνο με το λόγο Του λέγοντας: **«Να γίνει αυτό»** και έγινε. Και πάλι: **«Να φυτρώσει στη γη αυτό»** και φύτεψε ή **«Να βγάλουν τα νερά της θάλασσας ψάρια και έβγαλαν»** (Γεν. 1, 3, 11, 20) και όλα τ' άλλα. **Τον άνθρωπο όμως τον έπλασε με τα ίδια Του τα χέρια και τον καταστόλισε. Και όλα τα κτίσματα τα δημιούργησε με το σκοπό να υπηρετούν και ν' αναπαύουν τον άνθρωπο. Τον άνθρωπο όμως τον όρισε βασιλιά όλων αυτών των δημιουργημάτων και τον έπλασε για ν' απολαμβάνει την τρυφή του παραδείσου.** Και το πιο αξιοθαύμαστο είναι ότι, όταν αυτός ξέπεσε από τη θέση του, από δικό του λάθος, **πάλι τον αποκατέστησε στην πρώτη του κατάσταση, με το Αίμα του Υιού Του του Μονογενούς**, ώστε να είναι ο άνθρωπος το πολυτιμότερο απ' όλα τα ορατά δημιουργήματα. Και όχι μόνον το πολυτιμότερο, αλλά και το τιμιότερο και το πιο οικείο.

Γιατί είπε: «*Ας δημιουργήσουμε τον άνθρωπο, 'κατ' εικόνα ημετέραν και καθ' ομοίωσιν'*» (Γεν. 1, 26). Και ακόμα η **Αγ. Γραφή** συμπληρώνει: «*Δημιούργησε ο Θεός τον άνθρωπο, 'κατ' εικόνα' Θεού τον δημιούργησε, και φύσηξε πάνω στο πρόσωπό του πνοή ζωής*» (Γεν. 2, 7). Και ο ίδιος ο Κύριός μας, όταν σαρκώθηκε, πήρε ανθρώπινη μορφή, σάρκα ανθρώπου και ψυχή ανθρώπου. Και με λίγα λόγια, **έγινε σ' όλα άνθρωπος, εκτός από την αμαρτία, φέρνοντας μ' αυτόν τον τρόπο κοντά Του τον άνθρωπο, κάνοντάς του, όπως θα λέγαμε, δικό Του**. Γι' αυτό λοιπόν πολύ καλά και ταιριαστά είπε ο **Άγ. Γρηγόριος**: «*Το πιο πολύτιμο και το πιο οικείο δημιούργημα για το Θεό είναι ο άνθρωπος*».

Μετά πιο καθαρά προσθέτει: **Ας αποκαταστήσουμε την εικόνα που μας έδωσε ο Θεός στην αρχική της κατάσταση.**

Πώς όμως θα γίνει αυτό; Μας το λέει ο **Απόστολος Παύλος**: «*Ας καθαρίσουμε τους εαυτούς μας από κάθε σωματικό και πνευματικό μολυσμό*» (Β' Κορ. 7, 1). Ας ξανακάνουμε καθαρή την εικόνα μας, όπως την παραλάβαμε. **Ας την απαλλάξουμε από τη βρωμιά της αμαρτίας, για να φανεί με τις αρετές η ομορφιά της**. Γι' αυτήν την ομορφιά προσευχόταν και ο **Δαβίδ** λέγοντας: «*Κύριε, Συ θέλησες και έδωσες τόση δύναμη σε κάθε αγαθό και ωραίο που έχω μέσα μου*» (Ψαλμ. 29, 8). Ας καθαρίσουμε λοιπόν το «*κατ' εικόνα*» μας. Γιατί ο Θεός το θέλει από μας όπως ακριβώς μας το έδωσε, χωρίς κηλίδες ή ρυτίδες, ή κάτι παρόμοιο.

Ας αποκαταστήσουμε στο αρχαίο κάλλος του το «κατ' εικόνα».

Ας συνειδητοποιήσουμε τη μεγάλη αξία που μας έδωσε ο Θεός.

Ας μάθουμε πόσα μεγάλα αγαθά μας δωρήθηκαν. Ας μάθουμε «*κατ' εικόνα*» τίνος πλαστήκαμε. Ας μην παραγνωρίσουμε τα μεγάλα δώρα που μας δωρήθηκαν απ' Αυτόν, όχι για την αξία μας, αλλά μόνο και μόνο **από την αγαθότητά Του**. Ας μάθουμε ότι δημιουργηθήκαμε «*κατ' εικόνα*» του ίδιου του Θεού που μας έπλασε.

Ας τιμήσουμε το Αρχέτυπο. Ας μην προσβάλουμε την εικόνα του Θεού, σύμφωνα με την οποία πλαστήκαμε. Ποιος από εκείνους, που θέλουν να ζωγραφίσουν την εικόνα του βασιλιά, τολμάει να χρησιμοποιήσει φτηνό και άχρηστο χρώμα και να προσβάλει το βασιλιά με κίνδυνο να τιμωρηθεί; Αντίθετα χρησιμοποιεί όλα τα πολύτιμα και λαμπρά χρώματα, που είναι αντάξια της εικόνας του βασιλιά. Πολλές φορές μάλιστα τοποθετεί στην εικόνα των βασιλιάδων φύλλα χρυσού και φροντίζει ν' απεικονίζει, όσο είναι δυνατόν, όλα τα ενδύματα του βασιλιά, ώστε να περιέχει η εικόνα όλα τα βασιλικά χαρακτηριστικά και όποιος τη βλέπει να νομίζει ότι βλέπει τον ίδιο το βασιλιά, το ίδιο το Αρχέτυπο. Και τότε η εικόνα είναι πολύ όμορφη και λαμπρή. Και εμείς λοιπόν ας μην ατιμάσουμε το Αρχέτυπό μας. Δημιουργηθήκαμε «*κατ' εικόνα*» του Θεού, ας φτιάξουμε την εικόνα μας καθαρή και έντιμη, αντάξια του Αρχέτυπου.

Γιατί, αν τιμωρείται εκείνος που πρόσβαλε την εικόνα του βασιλιά, που είναι και αυτός άνθρωπος τι πρέπει να πάθουμε εμείς που καταφρονούμε τη θεία εικόνα που βρίσκεται μέσα μας, και όπως είπε ο Άγιος «δεν ξαναδίνουμε στην εικόνα του Θεού που έχουμε μέσα μας ολόκληρη την αρχική της δόξα;» Ας τιμήσουμε λοιπόν το Αρχέτυπο»;

*Ας μάθουμε του μυστηρίου τη δύναμη
και για χάρη τίνος πέθανε ο Χριστός.*

Η δύναμη του μυστηρίου του θανάτου του Χριστού είναι αυτή: Επειδή αφανίσαμε μέσα μας με την αμαρτία το «κατ' εικόνα» και γι' αυτό νεκρωθήκαμε, όπως λέει και ο Απόστολος, «με τα παραπτώματα και τις αμαρτίες» (Έφεσ. 2, 1), γι' αυτό και ο Θεός — που μας έπλασε «κατ' εικόνα» Του,— επειδή σπλαγχνίστηκε το πλάσμα και την ίδια την «εικόνα» Του έγινε για μας άνθρωπος, και καταδέχτηκε να υποστεί το θάνατο για χάρη όλων των ανθρώπων, για να επαναφέρει εμάς, τους νεκρωμένους στη ζωή, από την οποία ξεπέσαμε με την παράβαση της εντολής. Έτσι, αφού ανέβηκε και σταύρωσε πάνω στον άγιο σταυρό Του την αμαρτία, που εξαιτίας της βγήκαμε από τον παράδεισο, «αιχμαλώτισε την αιχμαλωσία μας» (Ψαλμ. 67, 19: Έφεσ. 4, 8).

Τι σημαίνει όμως αυτό; Σημαίνει ότι από τότε που ο Αδάμ παρέβηκε την εντολή του Θεού, μας αιχμαλώτισε ο εχθρός και μας είχε υπόδουλους . Όταν λοιπόν οι ψυχές χωρίζονταν από τα σώματα των ανθρώπων πήγαιναν στον Άδη, επειδή ήταν κλεισμένος ο παράδεισος. Όταν όμως ο Χριστός ανέβηκε στο ύψος του αγίου και ζωοποιού σταυρού, μας λύτρωσε με το ίδιο Του το Αίμα, από τη σκλαβιά που μας είχε δεμένους ο εχθρός μας, ο διάβολος, εξαιτίας της παραβάσεως της εντολής. Δηλαδή, μας άρπαξε πάλι από τα χέρια του εχθρού και, κατά κάποιο τρόπο μας πήρε από την πρώτη σκλαβιά στη δική Του δουλεία, αφού νίκησε και κατατρόπωσε το διάβολο, που μας είχε πριν σκλαβώσει. Γι' αυτό λέγεται «αιχμαλώτισε αιχμαλωσία». Αυτή είναι η δύναμη του μυστηρίου. Γι' αυτό ο Χριστός πέθανε για χάρη μας, για να ξαναφέρει στη ζωή εμάς, που είχαμε απονεκρωθεί, όπως είπε ο Άγιος. Λυτρωθήκαμε λοιπόν από τον Άδη με τη φιλανθρωπία του Χριστού και τώρα είναι πια στο χέρι μας να γυρίσουμε στον Παράδεισο. Γιατί δεν μας τυραννάει πια, ούτε μας έχει δούλους όπως πρώτα ο εχθρός.

Μόνο ας φροντίσουμε, αδελφοί μου, και ας φυλάξουμε τους εαυτούς μας από την έμπρακτη αμαρτία. Γιατί, όπως πολλές φορές σας είπα, κάθε αμαρτία, που γίνεται έμπρακτα, μας ξανακάνει υπόδουλους στον εχθρό, επειδή με τη θέλησή μας παραδίνουμε και υποδουλώνουμε τους εαυτούς μας. Γιατί δεν είναι, αλήθεια, ντροπή και μεγάλη ταλαιπωρία, αφού ο Χριστός μας

λύτρωσε από τον Άδη με το πανάγιο Αίμα Του και αφού τ' ακούμε όλα αυτά, να ξαναγουρίσουμε και να ρίξουμε πάλι τους εαυτούς μας στον Άδη; Άραγε, δεν είμαστε τότε άξιοι για πιο χειρότερη και ελεινότερη κόλαση; Ο φιλόανθρωπος Θεός ας μας ελεήσει και ας μας δώσει πνευματική αγρύπνια για να έρθουμε σε συναίσθηση, να βοηθήσουμε τους εαυτούς μας και να βρούμε λίγο έλεος την ημέρα της κρίσεως.

(Από το βιβλίο Αββά Δωροθέου "Έργα Ασκητικά", Εκδ. «[ΕΤΟΙΜΑΣΙΑ](#)», Ιεράς Μονής Τιμίου Προδρόμου Καρέα)